

Uvodnik urednika

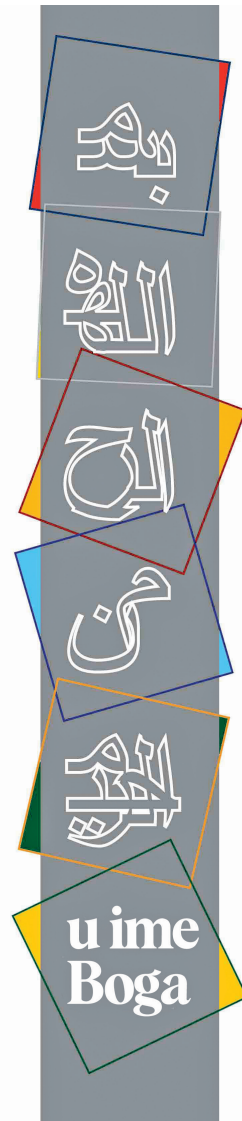
Amar Imamović

U nastojanju da predstavimo najbolje iz svjetske duhovne baštine, da sada smo pored islamskog civilizacijskog kruga imali nekoliko tekstova koji su se bavili i pravoslavnom duhovnošću. Ovaj broj *Žive baštine* tematski posvećujemo San Juanu de la Cruzu, odnosno svetom Ivanu od Križa, jednom od najvećih katoličkih španskih mistika i pjesnika, reformatoru karmelićanskoga reda i crkvenom naučitelju (*doctor mysticus*).

Sv. Ivan od Križa rođen je 1542. god. u gradiću Fontiveros, smještenom na kamenitoj i goloj zemlji središnjeg platoa stare Kastilje, na pola puta između Madrida i Salamanke. Otac mu je umro kada je Juan imao tri godine. I kako to često biva s ljudima koji treba da dosegnu visoke horizonte duhovnosti, sv. Ivan od Križa, ostavši sam s majkom i bratom, odrasta u siromaštvu, tegobi i teškim okolnostima. Prvo obrazovanje stekao je u isusovačkom kolegiju. Neko je vrijeme bio bolničar. Na iznenađenje svijeta, februara 1563. kao dvadesetjednogodišnjak Ivan ulazi u novicijat novootvorenog karmelskog samostana Santa Ana u Medini.

U Medini se jedne rane jeseni dogodio njegov sudbonosni susret sa majkom Terezijom od Isusa. U ovom gradu, u kojem su se trebala osnovati druga po redu zajednica sestara karmelićanki novog kontemplativnog stila života koji je razvila u Avili, majka Tereza je razmišljala o mogućem proširenju reda i na braću. Predložila je Ivanu od Križa da on preuzme na sebe osnivanje muške grane reda. Tako Ivan 28. novembra 1568. prihvata novi stil života, odriče se ublaženog Pravila, uzevši pritom redovničko ime "Ivan od Križa". Organizirao je bosonoge karmelićane, a zbog toga je bio zatvaran 1577–78. i ponižavan od poglavara "umjerenih" karmelićana. U zatvoru je bio je bičevan, postio o kruhu i vodi, noseći uvijek istu mokru i zakrvljujenu odjeću iz mjeseca u mjesec, zbog čega je morao trpjeti i pošast ušiju. Terezija je pisala kralju i preklinjala ga da za ljubav Božiju smjesta oslobodi brata Ivana. U tom periodu Ivan je tražio oduška u pisanju pjesama, ostavljajući tako budućim pokoljenjima najuzvišenije stihove španske književnosti – među njima i najveći dio njegovog *Duhovnog spjeva*.

Nakon devet mjeseci zatočeništva on bježi. Najprije se sklonio kod Terezijinih redovnica u Toledu, a zatim, na njihovu inicijativu, u obližnjoj bolnici "Santa Cruz",

gdje su ga njegovali u tajnosti. Nakon izlječenja postaje poglavar u mjestu El Calvario nedaleko od Beasa u Andaluziji. Za manje od godinu dana morao se vratiti natrag u grad, ovog puta u univerzitetski grad Beas, gdje je vršio službu rektora. Iako je odbijao baviti se administracijom, Ivan je izabran za priora u Granadi, gdje je djelovao do 1584. Nakon toga izabran je za zamjenika provincijala Andaluzije i na toj službi ostaje do 1588. U Granadi je dovršio svoje pjesme i glavne rasprave. U ljeto 1588. Ivan je izabran trećim savjetnikom generala reda, o. Nikole Dorije, te se morao vratiti u Segoviju (Kastilja), gdje je obnašao službu priora. Na kapitulu sljedeće godine među izabranim savjetnicima nije bilo Ivana od Križa pa je tako ostao bez službe. Sredinom septembra Ivana je zahvatila blaga vrućica koju je uzrokovala upala na nozi, a kako se upala nije povlačila bio je prisiljen otputovati u Ubedu da zatraži ljekarsku pomoć.

U ponoć, blago i bez ikakve borbe, umire ponavljajući riječi psalmista: "In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum" (U ruke tvoje, Gospodine, predajem duh svoj). Umro je 14. decembra 1591.

Ivan od Križa slikovitim je pjesničkim jezikom oslikao tajanstveno sjedinjenje duše s Bogom nakon lutanja i posvemašnjeg mraka. Sam je svoje stihove popratio opširnim i psihološki suptilnim komentarima u prozi. Njegove najpoznatije pjesme *Tamna noć* i *Duhovni spjev* predstavljaju najbolje pjesme španske književnosti, a knjiga *Uspon na goru Karmel* najpoznatije mu je djelo.

Njegova poezija i glavni motiv kojim je zaokupljen, a to je sjedinjenje s Bogom i bolom u odvojenosti od Njega, uveliko sličij najboljim stihovima islamske sufijske tradicije. U nekim trenucima, da ne znamo ko je autor, pomislili bismo da je to Hafiz Širazi ili neki drugi velikan sufijske poezije.

Ovaj broj časopisa otvaramo radom *Mistična teologija i poezija San Juana De La Cruza*, autora Angela Gomeza Morena, profesora na Univerzitetu Complutense de Madrid, koji nam nudi uvid u ishodišta, unutrašnju konstrukciju i slojevitost Ivanove poezije. Kako on kaže, poezija svetog Ivana od Križa obiluje raznolikim književnim odjecima koji čine materijal koji obogaćuje svaki redak evokacijama i konotacijama. Stoga te reference donose očitu kreativnu slobodu u njegovoj poeziji. S druge strane, ideološke osnove Ivanove poezije prilično su homogene i zadržane jer se temelje na Pseudo-Dioniziju i njegovim tumačima. Redak po redak, poruka Cántica i ostatka Ivanove poezije bez sumnje upućuje na jednu od velikih filozofskih tradicija zapadne kulture. Sveti Ivan pazi da izbjegne nejasnoće i hirovite reference i pomno slijedi neke autoritete koji se u konačnici temelje na svetom Pavlu, pa čak i Platonu.

Potom donosimo prijevod glavne zbirke poezije Ivana od križa *Duhovni spjev*, koju je sa španskog na bosanski jezik preveo i priredio Dragan Bećirević.

Miguel Asin Palacios u svojoj knjizi *Sveti Ivan od Križa i islam*, obimom ne velikoj, ali sadržajno bogatoj, sagledava sličnosti između mističnih učenja svetog Ivana od Križa i sufizma, tačnije rečeno šazilijskog sufijskog pravca, te mogući utjecaj šazilijskog učenja na svetog Ivana od Križa. Ta se sličnost najviše ogleda u doktrini odricanja koje ima fundamentalnu metafiziku čije temeljno načelo glasi: Bog je nedostupan stvorenju, u pogledu apsolutne transcendentnosti beskonačnog Bića koje je lišeno svake analogije s konačnim bićem, zaključuje se da Bog nije ništa što možemo osjećati, zamisliti, misliti ili željeti. Ovo se odricanje pojavljuje kao primjer u raznim metaforama koje se odražavaju u tehničkim terminima koji su blisko povezani s onima svetog Ivana od Križa.

U radu *Zapadna recepcija Gazalijeve kosmologije od Srednjeg vijeka do 21. stoljeća* autor Frank Griffel, profesor na Yaleu, analizira razumijevanje Zapadnih mislilaca kroz nekoliko stoljeća Gazalijevog stajališta o uzročno-posljedičnoj vezi i njegovu kritiku filozofskih teorija kauzaliteta.

Rad *Prijevodi poezije Hafiza Širazija na bosanski jezik* predstavlja magistarski rad Alme Jašarević koji je ona odbranila na Univerzitetu u Sarajevu (Filozofski fakultet, Odsjek za orijentalnu filologiju, Katedra za perzijski jezik i književnost) 2021. godine.

Časopis zatvaramo poslanicom Abdullaha Bošnjaka naslova *Jezgra jezgre u predstavljanju jela i pića*, koju je preveo i uvodni komentar priredio Hamza Halitović.

Imamović Amar

Svi radovi časopisa *Živa baština* dostupni su na zvaničnoj stranici Fondacije "Baština duhovnosti". Radi što boljeg uvida i korištenja svih do sada objavljenih radova, priredili smo više tematskih pretraživača, koji umnogome olakšavaju rad istraživaču. Osim općeg pretraživača u koji se upisuje željeni pojam, postoje i već priređene pretrage po autoru, kategorijama, brojevima časopisa i ključnim riječima. Također, prilikom otvaranja bilo kojeg rada, stranica automatski nudi srodne radove, koji bi mogli zanimati istraživača.

Živa baština

Časopis za filozofiju i gnozu

Glavni i odgovorni urednik Amar Imamović

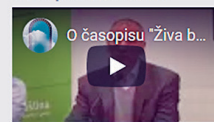
Uredništvo Amina Šiljak-Jesenković, Ababs Ali, Ahmed Vaezi, Elvir Musić, Kijan Korjenić, Mensur Valjevac, Mubina Moker, Sead Šemsović, Sedad Dizdarević

[Politika časopisa | About a Journal "Living Heritage" end publisher](#)

Časopis se nalazi u bazi podataka CEEOL

Časopis se nalazi u Registru domaćih publikacija Univerziteta u Tuzli koji se smatraju relevantnim za izbor u naučno-nastavna zvanja na Univerzitetu u Tuzli

O časopisu "Živa baština"

akademik Rešid Hafizović, dr.
Elvir Musić, dr. Mubina Moker

Q Pretraga ...

Autori

Kategorije

Brojevi časopisa

Ključne riječi